

ION GHERMAN

**BĂTRÂNEȚEA ȘI GENOCIDUL
NU EXCLUD O POSIBILĂ
PROSPERITATE
ȘI RENAAȘTERE NAȚIONALĂ**

De ce nu pot să mor frumos și împăcat

**EDITURA VREMEA
BUCUREȘTI
2011**

Seiche Fabian, „Martiri și mărturisitori români din secolul XX. Închisorile comuniste din România”, Editura Agaton, Făgăraș, 2010.

Seiciuc Adrian, „Problema ucraineană în Bucovina sudică”, Editura Mustang, București, 2001.

Târziu Claudiu, „Holocaustul”, *Revista Rost*, nr. 5/2002.

Timbus Liviu, „Genocid și Holocaust”, în *România liberă* nr. 413, 23 aprilie 2004.

Ursa George, „Către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Strasbourg”, vol. I, Editura Fundației Culturale Buna Vestire, București, 2010.

Viroli Maurizio, „Din dragoste de pământ. Un eseu despre patriotism și naționalism”, Editura Humanitas, București, 2002.

Wexler Teodor, „Suferințe... Rezistență... Eroism...”, Fundația Dr. W. Filderman, București, 2009.

*** *Mărturisitori de după gratii. Slujitori ai Bisericii în temnițele comuniste*, Supliment al *Revistei Renașterea*, Cluj-Napoca, 1995.

CUPRINS

INTRODUCERE	7
PARTEA I	
I. ÎMBĂTRÂNIREA – UN PROCES BIOLOGIC NORMAL ȘI NATURAL	
Date generale. Opinii personale	15
II. DIFERITE COMPLETĂRI REFERITOARE LA ÎMBĂTRÂNIRE, BĂTRÂNI ȘI BĂTRÂNEȚE	
1. Despre îmbătrânirea precoce a adulților	34
2. Cum sunt considerați bătrânii la noi și cum sunt considerați în alte țări	35
3. Secretul longevității. Din ideile unei centenare cu Premiul Nobel	37
4. Pe marginea articolului „Demnitatea vârstnicului fragil”	38
5. Geriatria franceză. Noi direcții	40
6. Pregătiri de specialitate în geriatrie, la noi	41
7. Despre cartea „Cum să oprim îmbătrânirea”, de Jean Carper	42
8. Sarcini importante care îi revin sectorului sanitar, în asistența medicală a bătrânilor	43
9. Un scurt omagiu adus bătrâneții și bătrânilor	44
10. Cugetări. Despre bătrâni și bătrânețe, culese de Paula Filipescu	45

PARTEA A II-A

GENOCIDUL ÎN ȚARA NOASTRĂ, CU LISTELE CELOR PE CARE I-AM PIERDUT SUB CELE TREI DICTATURI

1. Sub Dictatura carlistă (regală)49
2. Sub Dictatura antonesciană și pogromul din ianuarie 194159
3. Sub Dictatura comunistă (ceaușistă)63

A. CĂRȚI DIN CARE AM EXTRAS LISTELE CELOR ASASINAȚI SAU CARE S-AU PRĂPĂDIT ÎN DIFERITE ALTE ÎMPREJURĂRI

1. *PASIUNI ȘI CRIME REGALE*, de Ioana Damaschin (1998) ..72
2. *MĂRTURISITORI DE DUPĂ GRATII*, supliment al revistei „Renașterea” (1995)73
3. *MARTIRI ȘI MĂRTURISITORI ROMÂNI DIN SECOLUL XX. ÎNCHISORILE COMUNISTE DIN ROMÂNIA*, de Fabian Seiche (2010)74
4. *VICTIMELE TERORII COMUNISTE*, de Cicerone Ionițoiu, Dicționar F-G (2002)76
5. *CĂTRE CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI*, de George Ursa78

B. ARTICOLE REPRODUSE PARȚIAL SAU ÎN ÎNTREGIME REFERITOARE LA GENOCID SAU LA ATMOSFERA SUB CARE AU TRĂIT CEI „LIBERI”

1. *TRAGEDIA GENERAȚIEI '48*, de Nicu IONIȚĂ, din revista „Memoria”, nr. 3-4/2003132
2. *VAGOANELE MORTII*, de Gheorghe Penciu, din revista „Memoria”, nr. 3-4/2003146
3. *GENOCID ȘI HOLOCAUST*, de Liviu Timbus, din „România liberă”, nr. 413, 23 aprilie 2004153
4. *HOLOCAUST ÎN BASARABIA ȘI BUCOVINA*, de Wolfgang Benz, din revista „Magazin istoric”, nr. 8/2010165
5. *UN MEDIC LEGIST ROMÂN ÎN CĂUTAREA ADEVĂRULUI DE LA KATYN*, Alexandru Birkle (1896-1986) de Conf. dr. Octavian Buda, din revista „Viața medicală”, nr. 17, din 30 aprilie 2010170
6. *HOLOCAUSTUL FAȚĂ-VERSO*, de Claudiu Târziu, din revista „Rost”, nr. 5/2002181

EDUCAȚIA PATRIOTICĂ ALĂTURI DE EDUCAȚIA MORALĂ ÎN FORMAREA TINERILOR, de

Prof. univ. dr. doc. Ion Gherman184

PARTEA A III-A

A. INVITAȚII DE ONOARE

ROLUL BISERICII ÎN FORMAREA ȘI EDUCAREA OMULUI, de Pr. dr. Marin Comănescu199

IDEI ASOCIATIVE ȘI PROGRES ÎN ȘTIINȚE BIOLOGICE ȘI MEDICALE, de Prof. univ. dr. Eronim Șuteu203

B. SESIUNEA PLENARĂ A ASOCIAȚIEI PARAZITOLOGILOR DIN ROMÂNIA (APR), CU OMAGIEREA PROF. UNIV. DR. DOC. ION GHERMAN LA 90 DE ANI ȘI ACORDAREA TITLULUI DE MEMBRU DE ONOARE ȘI DECERNAREA DIPLOMEI DE EXCELENȚĂ

1. *Prezentarea activității medicale, științifice și didactice a omagiatului*, Prof. dr. doc. Doina Codreanu-Bălcescu211
2. *Prezentarea activității de îndrumător și coordonator susținută de omagiat la locul de muncă*, Dr. Veronica Enuică213
3. *Prezentarea activității socio-istorice*, Col(r) prof. George Galan, președintele Asociației pentru Cultură și Literatură Română în Bucovina215
4. *De ce nu pot să mor frumos și împăcat, cuvântarea de mulțumire și încheiere a* Prof. univ. dr. doc. Ion Gherman217

C. PE MARGINEA RECENZIIILOR FĂCUTE ASUPRA CELOR PESTE 50 DE CĂRȚI PUBLICATE DE PROF. DR. DOC. ION GHERMAN

RECENZII ASUPRA ACELEIAȘI CĂRȚI: REÎNTREGIREA

1. Recenzia domnului Dan Lăzărescu22
2. Recenzia domnului Prof. univ. dr. doc. Dumitru Dumitrașcu22
3. Recenzia domnului Prof. univ. dr. Eronim Șuteu23
4. Recenzia domnului Adrian Bucurescu23
5. „Critică” la „critică”, Prof. univ. dr. doc. Ion Gherman23

REPRODUCERI ALE ALTOR CĂTORVA ZECI DE RECENZII DIN CELE PESTE 130 APĂRUTE.....	237
---	-----

MĂRTURII ALE UNOR MODESTE REALIZĂRI OBTINUTE DE AUTOR ȘI DE COLABORATORII SĂI, PE PLAN PATRIOTIC ȘI PE PLAN CULTURAL-GENERAL.....	287
---	-----

I. MĂRTURII ALE DEMNITĂȚII ROMÂNEȘTI.....	288
---	-----

II. COMPLEX MEMORIAL ÎN CINSTEA ACELOR HERȚENI ȘI NORD-BUCOVINENI PE CARE I-AM PIERDUT DUPĂ 1940. Situat în București, la Biserica Precupeții Noi, Str. General Broșteanu nr. 10	289
---	-----

III. PLACĂ COMEMORATIVĂ ÎN MEMORIA ACELOR HERȚENI CARE AU MURIT ÎNAINTE DE VREME ÎN ȚARĂ, CA REFUGIAȚI. Situată în fața Bisericii de la Spitalul Central de Copii, din București	290
---	-----

IV. MEMORIAL ÎN CINSTEA CELOR PE CARE I-AM PIERDUT DIN ȚINUTUL HERȚA ȘI DIN NORDUL BUCOVINEI. Situat în centrul orașului Dorohoi	291
--	-----

V. CĂRȚI DE MEMORIALISTICĂ ȘI ISTORIOGRAFIE, ÎN CARE, ODATĂ CU CÂTEVA SUTE DE ARTICOLE PUBLICATE ÎN PRESĂ, AM PREZENTAT TRAGEDIA CELOR DEPORTAȚI, ÎNCHIȘI SAU ASASINAȚI, DUPĂ RĂPIREA TERITORIALĂ DIN 1940.....	292
---	-----

VI. PE LÂNGĂ DOUĂ BIBLIOTECI ÎNFIINȚATE ÎN ȚARĂ ȘI DONAȚIA ÎNTREGII MELE BIBLIOTECI LITERARE, UNUI TÂNĂR POET HERȚEAN, AM FĂCUT PENTRU CEI DE DINCOLO ȘI ALTE DONAȚII ASEMĂNĂTOARE (computere, mașini de scris, papetărie etc.)	293
---	-----

VII. O CRUCE-MONUMENT URMEAZĂ SĂ FIE ÎNĂLȚATĂ LA OROFTEANA, ÎN MEMORIA CELOR CÂTEVA SUTE DE BUCOVINENI ȘI HERȚENI, OMORĂȚI PE GRANIȚĂ, ODATĂ CU ÎNCERCAREA LOR DE A AJUNGE LIBERI ÎN ȚARĂ	294
--	-----

DESPRE ROMÂNII DIN STRĂINĂTATE.....	295
-------------------------------------	-----

LECȚIE PRACTICĂ DE PATRIOTISM, Prof. univ. dr. doc. Ion Gherman	299
--	-----

CUGETĂRI (despre patrioți și patriotism).....	30
---	----

OBSERVAȚII SEMNIFICATIVE REFERITOARE LA CELE MENȚIONATE ÎN CARTE	30
---	----

ÎNCHEIERE ȘI CONCLUZII	31
------------------------------	----

BIBLIOGRAFIE.....	31
-------------------	----

I. ÎMBĂTRÂNIREA - UN PROCES BIOLOGIC NORMAL ȘI NATURAL

DATE GENERALE. OPINII PERSONALE

După ce trecem de 60-70 de ani și mai ales atunci când trecem de 80-90, într-un fel este normal să ne gândim și la aceea că oricând putem trece, așa cum scrie și la Sfânta Scriptură, la „cele veșnice”.

Dacă în calitate de școlari și de adolescenți, trecem printr-o perioadă în care ne pregătim pentru viață și pentru viitor, este de așteptat și chiar indicat ca, după șapte, opt sau nouă decenii de viață, să ne pregătim și de moarte.

Faptul că destul de mulți dintre noi ne părăsesc sub 50, 40, 30 sau chiar 20 de ani, este un motiv în plus, care ne obligă să ne amintim că mai devreme sau mai târziu suntem cu toții sortiți aceluiasi final, care este dispariția noastră fizică și psihică. Nu știm exact cât de mult cântărește o viață mai liniștită, un trecut patologic mai puțin încărcat sau un trai cumpătat și fără abuzuri, în instalarea mai devreme sau mai târziu a acestui final, este însă de presupus că, practic, toate acestea nu pot fi lipsite de un rol destul de important.

O afirmație de acest fel nu ne îndreptățește să mergem până la a crede că longevivii au fost toți, sub toate aspectele, niște *răsfățați* sau niște *uși de biserică*.

De altfel, în istoria veche, ca și în istoria mai nouă a popoarelor, se întâlnesc multe alte personalități care și-au păstrat inițiativa, curajul, discernământul și valoarea până la vârste înaintate. Găsesc că sub acest raport este un exemplu bun **Winston Churchill** (1874-1965), omul politic britanic, care a trăit aproape 100 de ani și care, odată cu înaintarea în vârstă, nu a pierdut nimic din priceperea și tenacitatea pe care le-a pus în lupta antihitleristă și din talentul cu care a scris *Memorii asupra celui de-al Doilea Război Mondial*, care i-a adus Premiul Nobel pentru literatură, în 1953.

Pentru un exemplu asemănător, de data aceasta din partea americanilor, se cuvine să-l avem în vedere pe fostul președinte al Statelor Unite, **Ronald Reagan** (1911-2004), a cărui gândire politică și demnitate, manifestate la întrunirile internaționale de mai încoace, au reușit să dea o față mai dreaptă și mai aproape de realitate popoarelor lumii. Cât timp a fost sănătos, chiar și la o vârstă înaintată, a scris pagini de istorie, pentru care numele lui merită să fie prețuit și omagiat.

Tot din domeniul politicii contemporane, alt exemplu îl constituie omul politic german **Konrad Adenauer** (1876-1967), care, trăind și el destul de mult (peste 90 de ani), în politica de ocrotire și de afirmare a unei Germanii învinse militar a dat dovadă de înțelepciune și mult tact, până în ultimii ani ai vieții sale.

De asemenea, vârsta nu pare să fi împiedicat nici alte personalități să lupte pașnic pentru compatrioții lor lipsiți de libertate și independență.

Un loc de onoare, sub acest raport, îi revine lui **Mahatma Gandhi** (1869-1948), care a luptat pentru eliberarea națională a Indiei (1910-1947), printr-o *rezistență pasivă*. Un loc asemănător îi revine lui **Nelson Mandela**, care de curând a sărbătorit 92 de ani de viață, din care 22 i-a petrecut în închisoare.

Nelson Mandela și-a câștigat acest loc datorită dărzenei cu care a luptat și luptă pentru negrii africani și pentru Africa.

Pe de altă parte, este de reținut că vârsta nu are un rol chiar atât de hotărâtor în viața noastră. Un asemenea lucru se poate afirma atâta vreme cât mulți gânditori găsesc că bătrânețea începe, practic, atunci când ne pierdem dorința de a mai trăi și de a ne mai afirma.

De aceea, nu se greșește prea mult atunci când se susține că printre bătrâni pot apărea tineri și când printre tineri putem descoperi bătrâni.

În general vorbind, marii înțelepți și filosofi au trăit până la vârste destul de înaintate.

Dacă **Socrate**, după cât se știe, nu a trecut totuși decât puțin peste 70 de ani, în schimb alții, ca **Platon**, **Pitagora**, **Sofocle** sau **Xenofon**, tot atât de mari, s-au apropiat de vârsta de 100 de ani.

În sprijinul afirmațiilor mele de mai sus, vine și faptul, bine-cunoscut și menționat de **Iovan Ducici**, că, dacă **Alexandru cel Mare** a ajuns de foarte tânăr stăpânul unor teritorii dintre cele

mai întinse, **Iulius Cezar**, care a pus bazele Imperiului Roman, a început să-și manifeste calitățile de mare comandant numai după 40 de ani.

În sfârșit, nu este de trecut cu ușurință nici peste aceea că, la 80 de ani, **Tizian** picta, iar marele **Goethe** scria.

Acest fapt este cu atât mai mult de așteptat, cu cât marii oameni de știință, de literă sau de artă provin dintre acele personalități care, de regulă, au în spatele lor mulți ani de viață și experiență.

De altfel, după cât se știe, n-au fost tineri nici indianul **Yenner**, care în anul 1798 a introdus *vaccinul antivariolic* ce a dus la eradicarea variolei, și nici marele savant francez **Louis Pasteur** (1822-1895), atunci când, în anul 1885, a avut curajul să aplice pentru prima oară *vaccinarea antirabică*, metodă care a deschis calea și spre celelalte măsuri profilactice, adoptate în combaterea și prevenirea bolilor transmisibile.

Este cazul să-l amintim aici și pe marele nostru bacteriolog și parazitolog, **academicianul Mihai Ciucă** (1883-1969), care, la o vârstă, de asemenea, destul de înaintată, a condus la noi în țară campania care a dus la eradicarea malariei (paludismului).

Cu dovezi asemănătoare vin și personalitățile de prestigiu din domeniul oamenilor de literă sau de artă, pe care bătrânețea nu le-a împiedicat să-și manifeste calitățile cu care s-au afirmat înainte de vârsta de 50 sau 60 de ani.

Dacă aici nu ne referim la multiplele exemple din istoria universală, este pentru motivul că avem destule repere valoroase de acest fel în trecutul și prezentul nostru românesc.

Astfel, cred că nu greșesc atunci când, pentru ceea ce a reprezentat în teatrul românesc, o amintesc pe marea noastră artistă **Lucia Sturdza-Bulandra** (1873-1961) și când, pe un loc asemănător, de cinste, îl așez pe marele actor **Radu Beligan**, care ne emoționează și la vârsta de 92 de ani, așa cum ne-a emoționat și cu cinci sau șase decenii în urmă.

Din lumea actorilor care și-au păstrat și la vârsta senectuții talentul actoresc, se cuvine să-l amintesc și pe **George Calboreanu** (1896-1986), pentru interpretarea memorabilă a unor personaje istorice, ca **Ștefan cel Mare** și **Vlaicu Vodă**.

În sfârșit, înainte de a ne despărți de o asemenea temă, în această perioadă în care, printre conducătorii politici de astăzi, nu întâlnim prea mulți sinceri iubitori de țară, cred că este potrivit

să ne amintim de acei voievozi și domnitori pe care i-am avut și care ne-au rămas în istorie, atât pentru o viață și domnie lungă, cât și pentru aceea că, prin vitejia și jertfa lor, s-au apropiat de sacralizare.

Și aceasta, cu atât mai mult cu cât acestor câteva mari personalități, noi, românii, le datorăm *drumul de onoare pe care ni l-au făcut în istorie și printre popoarele lumii*.

Chiar dacă nu este atât de mare și strălucitor ca cei trei care urmează în evidența noastră, încep totuși cu **Mircea cel Bătrân** care și prin titulatura, care pe drept și-a însușit-o (1386-1418), ne arată că știa mult mai multe despre cine suntem și mai ales despre dreptul pe care îl avem să trăim în acest spațiu românesc, carpato-danubian.

Pe plan literar, un lucru ca acesta rezultă și din poezia *Umbra lui Mircea la Cozia*, de **Grigore Alexandrescu** și cu deosebire din cele pe care le-a adunat, cu mult talent, în *Scrisoarea a III-a*, marele nostru poet național **Mihai Eminescu** (1850-1889).

În această frumoasă poezie, pe care am reprodus-o într-o lucrare anterioară (*Reîntregirea*, Editura Vremea, 2010), se descoperă ușor curajul și demnitatea voievodului muntean, când acesta îi atrage atenția sultanului Baiazid, cu care discută, că *moșneagul* la care *privește*, *nu este un om de rând* și că *el este Domnul Țării Românești* și când, mai departe, afirmă răspicat: *N-avem oști, dară iubirea de moșie e un zid, care nu se-nflorează de-a ta faimă, Baiazid*.

În același timp, faptul că voievodul nostru, destul de modest, avea mult discernământ și multe cunoștințe, rezultă și din versurile în care îi răspunde sultanului ce se lăuda cu *Apusul*, care înainte i s-a pus: „*Ce-i mâna pe ei în luptă, ce-au voit acel Apus? [...] Eu îmi apăr sărăcia, și nevoile, și neamul*”.

Și le-a apărut, așa după cum se știe, cu mult eroism.

Despre **Ștefan cel Mare și Sfânt**, pe care îl am în continuare în vedere, se pot spune multe lucruri și mai bune.

În primul rând, se cuvine să-i apreciem marelui voievod moldovean dragostea pentru pământul strămoșesc și priceperea și vitejia cu care a ținut toată viața să-l apere. Convins că trebuie să fie acolo unde este mai greu și pericolul mai mare, Ștefan cel Mare a ajuns repede un exemplu pentru oștenii săi. Ținând să-și apropie oamenii, el a pus multă grijă în a ști ce să le ceară, dar mai ales cum să-i răsplătească. În acest mod, a reușit să adune o

mână de buni și devotați luptători, cu care a ieșit victorios în 34 din cele 36 de războaie.

Ferm convins că de partea lui este dreptatea și Dumnezeu, marele voievod și-a manifestat această convingere, prin bisericile și mănăstirile pe care le-a înălțat după toate aceste bătălii.

Așa se face că, după victoriile obținute, care au făcut din el „un adevărat atlet al credinței creștine” (papa Sixt al IV-lea), Ștefan cel Mare a rămas în admirația posterității și prin aceste sfinte lăcașuri pe care le-a înălțat, unele dintre ele „juvaeruri ale Bucovinei”, Mănăstirea Voroneț fiind considerată o Capelă sixtină a Orientului.

Marea rezonanță pe care o are domnia lui Ștefan cel Mare rezultă și din aceea că viața lui de drept credincios și de mare luptător a intrat în lucrări literare ca cele create de **Mihai Eminescu**, **Mihail Sadoveanu**, **Barbu Ștefănescu Delavrancea** și de mulți alții.

În sfârșit, pentru a demonstra respectul și dragostea pe care românii de pretutindeni i le păstrează domnitorului Ștefan cel Mare și Sfânt, mă văd dator să menționez aici și faptul că într-un muzeu particular dintr-un sat din județul Neamț sunt păstrate cu grijă „relicve” din epoca lui, de acum cinci secole.

Printre aceste piese rare, se află și o icoană care a aparținut *Sfântului Daniil Sihastru*, la care s-a închinat și pe care a sărutat-o și marele voievod.

Grija deosebită cu care această icoană a fost transmisă din generație în generație, timp de 500 de ani, spune destul și nu mai necesită comentarii.

De asemenea, spune destul de mult și faptul că voievodul moldovean, deși cu unele slăbiciuni, a fost canonizat și primit în rândurile Sfinților.

Pe locul trei în evidența noastră, apare **Constantin Brâncoveanu**. Am considerat și consider că un asemenea loc i se cuvine pe deplin aceluia care, prin marea sa jertfă, ne-a adus aminte de jertfele de care s-au învrednicit mulți dintre sfinții și martirii Bisericii noastre creștin-ortodoxe.

Constantin Brâncoveanu, originar dintr-o familie de boieri olteni, mai întâi ca paharnic, logofăt, postelnic, mare spătar și mare logofăt, apoi ca domnitor al Țării Românești (1688-1714), a contribuit substanțial la progresul înregistrat în această perioadă, la înflorirea culturii și artei. Stilul brâncovenesc din arhitectura ce a apărut pledează pentru acest lucru, mai ales că de numele

darnicului domnitor se leagă multe dintre construcțiile din această perioadă. Așa este, de exemplu, cunoscutul ansamblu arhitectonic de la Mogoșoaia, format dintr-o biserică (1688) și din palatul domnesc, inaugurat în 1702, care servea ca reședință de vară a domnitorului.

De numele domnitorului Constantinn Brâncoveanu este legată și faimoasa Mănăstire Hurezu, din județul Vâlcea, unde se află și o schemă heraldică a Moldovei și Țării Românești, ca „simbol al ideii de unitate”.

Dar Constantin Brâncoveanu a rămas în memoria și inimile noastre, ale tuturor românilor, în mod deosebit prin sfârșitul său tragic, care a avut loc la 15 august 1714, într-o piață din Constantinopol, când domnitorul a fost decapitat, odată cu cei patru fii ai săi și cu ginerele său, Ianache Văcărescu.

Președintele nostru voievod a avut parte de un asemenea sfârșit tragic din cauza refuzului său ferm de a trece de la dreapta credință creștin-ortodoxă la o credință străină nouă, românilor.

Acest sfârșit nedrept și tragic al Brâncovenilor care, așa după cum am menționat, amintește de acela al sfinților și martirilor cu care a început creștinismul, a avut un mare ecou atât printre români, cât și pe plan internațional. Cum era de așteptat, pe lângă unele proteste oficiale, tristul și nefericitul eveniment a ocupat prima pagină a tuturor ziarelor din Europa și din întreaga lume.

Cu o întârziere inexplicabilă, destul de mare, Biserica Ortodoxă Română, în ședința din 22 iunie 1992, a hotărât să fie trecuți în rândurile Sfinților Constantin Brâncoveanu, cei patru fii ai săi: **Constantin, Ștefan, Radu și Matei** și sfetnicul **Ianache**.

Ca și altădată, ne exprimăm și cu această ocazie regretul că o asemenea mare jertfă, de care s-a învrednicit domnitorul român, nu a intrat și în atenția regizorilor și cineștilor noștri.

Ar fi meritat-o de mult și ar fi fost binevenit un film ca acesta, în această perioadă în care se găsesc și teologi care încalcă dogmele creștine.

Sper să nu fiu suspectat de monarhism dacă după personalități ca acestea pe care le-am citat îl adaug și pe **Regele Carol I**. Consider că primul nostru rege o merită în primul rând pentru că, pe bună dreptate, a avut o domnie lungă, întrecând astfel și pe Ștefan cel Mare, care a domnit, de asemenea, mulți ani.

Această domnie lungă i-a permis primului nostru monarh ca, pe lângă unele mici greșeli, să facă multe lucruri bune sau chiar foarte bune. Așa cum, pe bună dreptate, remarca apreciatul nostru istoric, **academicianul Florin Constantiniu**, în lucrarea sa *O istorie sinceră a poporului român*, apărută la Editura Univers Enciclopedic, în 1997, Principele Carol a domnit între anii 1866-1914 - „Cu un remarcabil simț al datoriei, el avea să-și îndeplinească îndatoririle de suveran cu conștiințiozitatea și rigoarea caracteristice spiritului prusac”.

După cum subliniază în aceeași lucrare, tot domnul **academician Florin Constantiniu**, Carol I a luptat cu grijă și cu perseverență pentru „stabilitatea politică, prin regim constituțional, modernizarea țării și continuitatea dinastică”.

Chiar dacă în condițiile unei țări fără o experiență parlamentară cum era a noastră nu i-a fost prea ușor, principele a făcut totuși față în mod onorabil, dând cu această ocazie două frumoase pilde de demnitate și conștiință națională. Astfel, după ce și-a dat acordul pentru asistența militară pe care Rusia, gata să fie zdrobită, o cerea cu insistență, „trupele române au trecut Dunărea, numai după ce Comandantul rus a acceptat ca acestea să-și păstreze individualitatea, cât și unitatea de comandă”. În urma întrevederii dintre Carol, Alexandru al II-lea și marele Duce Nicolae, principele român a primit comanda trupelor de la Plevna, avându-l ca șef de Stat Major pe generalul rus Totleben. Dar, cu toată dârzenia și curajul de care au dat dovadă oștenii români, *sub semnul maturității unei armate renăscute*, ceea ce i-a uimit pe toți observatorii străini, rușii au trecut destul de repede „de la alianță la confruntare”. Această confruntare a mers până acolo încât țarul Alexandru ne-a amenințat cu ocuparea țării și dezarmarea armatei. La aceasta, domnitorul Carol a răspuns cu demnitate: *Armata care s-a luptat la Plevna sub ochii Împăratului și al Alteței Sale Imperiale, armata română va putea fi zdrobită, dar nu va reuși nimeni, niciodată, să o dezarmeze*.

Alături de vitejia de care au dat dovadă oștenii români la Plevna și la Smârdan, această frumoasă atitudine a armatei române a contribuit la Independența pe care am obținut-o cu această ocazie.

Dacă ar fi numai atât și putem spune că regele Carol I își merită locul pe care îl ocupă în istoria noastră, mai ales că, după Inde-

pendența din 1877, în 1918 a avut loc **Marea Unire – România Reîntregită** în urma Primului Război Mondial realiza și **România Mare**.

Din toate cele spuse despre vârstă și bătrânețe, cu care am început, ca și din cele în care m-am referit pe scurt la câteva personalități din țara noastră, am putea reține că și cu bătrânețea reușim să ne împăcăm, concluzionând astfel că nu avem dreptul și nici puterea de a ne împotrivi la ceea ce vine de la natură.

Așa stând lucrurile, ne-am zis că, dacă suntem sănătoși, ni-meni nu ne oprește să dăm și acestui segment de viață un conținut care să nu-i supere nici pe cei în mijlocul cărora trăim.

Fără îndoială că în cazul în care se pleacă de la ideea că, așa cum un tată s-a ocupat și se îngrijește în viață de cei zece copii, și aceștia trebuie să găsească posibilitatea de a-i asigura acestuia o existență cel puțin acceptabilă la bătrânețe. În principiu, așa este, dar în realitate, de cele mai multe ori, este vorba nu de zece, ci de unul sau doi copii, care, intrând în vârtejul vieții și având și ei la rândul lor copii, de multe ori uită de obligațiile pe care le au față de propriii lor părinți.

Este o situație în care nu avem dreptul ca, grăbiți, să fim prea fermi și prea categorici, și aceasta pentru faptul că între a ajuta pe cei care au viața în față și se pregătesc pentru ea și cei care se pregătesc de moarte, trebuie să înclinăm spre cei dintâi. Și noi, cei care suntem acum bătrâni, am fost preferați într-o situație de acest fel.

Deducem din acestea că, dacă vrem ca și la bătrânețe să ne trăim în continuare viața cu demnitate și dacă, pe de altă parte, nu vrem să devenim un obstacol pentru unii sau o povară pentru alții, se impune ca în acest scop să ne păstrăm cu grijă sănătatea și vitalitatea și să apelăm la acele rezerve de voință de care ne-am ajutat în activitate.

Odată cu pensionarea și cu retragerea „acasă”, nu trebuie „să depunem armele” și nu se cuvine să ne considerăm niște neputincioși. Neputința vine mai mult de la ceea ce gândim decât de la ceea ce putem sau nu putem face. Mai ales pentru aceia care în serviciu am avut o activitate mai intensă și mai dinamică, mai plină de victorii și de înfrângeri, inactivitatea, pasivitatea, comoditatea și trândăveala pot deveni nocive.

În ceea ce mă privește, nu-mi vine greu să recunosc că, după pensionarea de la Spitalul Clinic Fundeni, în care, ca medic, am

lucrat cu multă trageră de inimă peste 30 de ani, nu am avut „plăcerea” să trec printr-o asemenea perioadă. Spun aceasta pentru că, lucrând în paralel și într-o policlinică cu plată, mă gândeam că îmi voi putea continua activitatea de medic în cadrul acestui al doilea serviciu, pe care îl dețineam încă de la înființarea clinicii. Îmi făceam asemenea gânduri exact atunci când Senatul Universității Ecologice nou înființate, prin așa-zisă „chemare largă”, îmi făcea onoarea de a mă nominaliza ca profesor șef de catedră, la Catedra de *Biologie celulară și moleculară și de Histologie generală și specială*, din Facultatea lor de Medicină. Aici mă văd, într-un fel, obligat să vin cu explicația că subsemnatul, la începutul carierei de la Facultatea de Medicină din Cluj, unde am activat ca asistent universitar, prin concurs, începusem să mă fac cunoscut prin calitățile didactice și prin cercetările din domeniul citofiziologiei, cu lucrări apreciate ca „Soarta nucleolului în cursul diviziunilor mitotice”. Bănuiesc că date de acest fel le-au avut în vedere cei care m-au votat și m-au văzut demn de o asemenea sarcină.

Pe de altă parte, mărturisesc că frumoasa și neașteptata veste m-a determinat ca de data aceasta să încerc s-o fructific așa cum se cuvine și nu ca atunci când, cu câțiva ani în urmă, a trebuit să renunț la un post asemănător, de profesor șef de catedră, *pe care mi-l oferise Universitatea Națională a Zairului, din Kinshasa*, pentru care Ministerul Sănătății, de care depindeam, nu mi-a dat aprobarea de a pleca din țară.

Hotărât, deci, să mă dedic unei activități pe care mi-am dorit-o și pe care o agreeam, nu pot și nu vreau să ascund faptul că, având 70 de ani, am uitat complet că aveam totuși o vârstă. Ignorând o asemenea idee ce m-ar fi putut da înapoi, am simțit cum își face loc printre preocupările mele dorința energică de a-mi mobiliza toate puterile, pentru a demonstra ce pot, chiar și la această vârstă mai înaintată.

Acest efort de voință, care am considerat că nu se pierde odată cu vârsta, m-a ajutat mai întâi ca în cadrul Catedrei de *Bio-logie și Histologie*, iar mai târziu și în cadrul Catedrei de *Parazitologie*, să reușesc prin Editura ALL să pun la dispoziția studenților câte un *Compendium de maximum 300 de pagini*, în care, preocupat să respect profilul ecologic al Universității, am evitat acel balast de amănunte confuze și inutile și m-am limitat numai la date certe și importante, care îi pot fi de folos studentului și în studiul altor

discipline sau în practică. În același timp, în dorința de a le fi de ajutor studenților la examen, tot prin Editura ALL, am publicat și o carte cu *Teste și sinteze de Biologie, Histologie și Parazitologie*, la alcătuirea căreia am avut și colaboratori dintre ei.

Dacă la cursuri și la lecțiile pe care le țineam, încercam să le câștig atenția și să mă urmărească, cu planșe, tabele sinoptice, proiecții de diapozitive și filme, la lucrările practice am încercat să-i ajut cu asistenți de specialitate, bine pregătiți și hotărâți să le stea la dispoziție.

Personal, la cursuri, mă pregăteam în plus și cu o rezervă de bună dispoziție, pentru a-mi putea permite și câte un moment de deconectare pentru cei cărora le vorbeam de lucruri mai puțin atractive.

Pe de altă parte, din dorința de a descoperi printre studenții mei unele eventuale talente didactice, unora dintre ei le-am dat prilejul să corecteze și apoi să comenteze lucrările *gen extemporal* ale colegilor, iar pe alții, dintre cei care s-au oferit, i-am încurajat să țină câte o lecție pregătită, chiar de la catedră. Încercări mai originale, care ies din limitele unor programe rigide, dar care necesită tact, multă răbdare și multă atenție. De aceea, consider că de o experiență modestă de acest fel, ca dascăl mai în vârstă la o Universitate particulară, ar trebui să se aibă în vedere de cei care se ocupă în prezent de reformele din învățământul universitar.

Măsura mult mai mare în care activitatea mea didactică, precum și cea de cercetare științifică, se vede că nu au avut de suferit din cauza vârstei de 70 de ani rezultă și din aceea că și pe plan publicistic aceasta s-a menținut în continuare la un nivel cores-punzător.

Când afirm acestea, nu mă gândesc la acele manuale universitare, gen compendiu, pe care le-am publicat pentru studenți și de care am amintit mai sus. De asemenea, nu mă refer nici la *Dicționarul de Parazitologie*, apărut la Editura Științifică, în 1990, și nici la *Entomologia medicală*, apărută în anul următor, la Editura Academiei Române, întrucât acestea se pot presupune că au fost gândite și întocmite cu cel puțin 1-2 ani înainte.

În schimb, pot să subliniez că în *Memoriul meu de titluri și lucrări* găsesc că, dacă până în 1990 (adică la împlinirea vârstei de 70 de ani), am scris 145 de articole științifice și 23 de cărți (ma-

nuale, monografii, tratate, dicționare etc.), după această dată și până în 2010, am publicat alte 44 de articole și alte 15 cărți.

Raportându-mă aici numai la cărțile publicate, chiar dacă nu le prezint nici măcar în rezumat, îmi îngădui să menționez și să accentuez că și printre acestea sunt lucrări mari, gândite, muncite și valoroase, ca:

- *Boala hidatică*, apărută la Editura Medicală, în 1991;
- *Trichineloză și chistul hidatic*, apărută la Editura ALL, în 1994;
- *Cartea pacientului. Bolile digestive*, apărută la Editura Coloseum, în 1996;
- *Parazitologia clinică modernă*, apărută la Editura Olimp, în 1997;
- *Parazitozoonoză*, apărută în *Viața Medicală Românească*, în 1998;
- *Despre bolile parazitare pe înțelesul și spre folosul tuturor*, apărută la Editura Publistar, în 1998;
- *Poliparazitismul*, apărut la Editura Ceres, în 2001;
- *Medicina alternativă și tradițională*, apărută la Editura Vestala, în 2001.

Dacă, într-adevăr, printre aceste cărți, citate aici, două sau chiar trei sunt cărți de educație medicală, cel puțin tot atâtea apar în volume cu câte aproape 1000 de pagini. Este și acesta un fapt de care va trebui să ținem seama la concluziile pe care le vom trage la finalul acestei lucrări.

Dar, pe lângă toate acestea, care, așa cum am văzut, se referă, cu deosebire la influența activității didactice asupra vârstei mele înaintate, trebuie, de asemenea, să recunosc că o influență cel puțin asemănătoare – dacă nu și mai mare – a avut-o și o are și activitatea mea de *lider*, timp de 20 de ani, al *Societății Culturale Ținutul Herța*. Așa cum de altfel am mai menționat, ceea ce nu am putut face în cei aproape 50 de ani de totalitarism comunist (1945-1989), a trebuit să fac în aceste două decenii din urmă. Explic – nu am putut face întrucât, noi, cei care eram refugiați din teritoriile românești, pe nedrept răpite și ocupate, eram „vânași” de autorități, pentru a fi trimiși înapoi, acolo de unde am plecat de teama invadatorilor. În ce mă privește, ca fiu al Ținutului Herța, al acestui teritoriu din fostul județ Dorohoi din România Veche, locuit numai de români și care ne-a fost invadat și ocupat de sovietici, aveam,